Centrale Commissie Dierproeven

Niet-technische samenvatting NTS2016642

1 Algemene gegevens

1.1	Titel van het project	Praktisch onderwijs pluimvee t.b.v. studenten Diergeneeskunde
1.2	Looptijd van het project	5 jaar
1.3	Trefwoorden (maximaal 5)	Onderwijs, klinisch onderzoek, postmortaal onderzoek, vaardigheidstraining

2 Categorie van het project

2.1 In welke categorie valt het project.

U kunt meerdere mogelijkheden kiezen.

- ☐ Fundamenteel onderzoek
- ☐ Translationeel of toegepast onderzoek
- ☐ Wettelijk vereist onderzoek of routinematige productie
- ☐ Onderzoek ter bescherming van het milieu in het belang van de gezondheid
- ☐ Onderzoek gericht op het behoud van de diersoort
- ☒ Hoger onderwijs of opleiding
- ☐ Forensisch onderzoek
- ☐ Instandhouding van kolonies van genetisch gemodificeerde dieren, niet gebruikt in andere dierproeven

3 Projectbeschrijving

3.1	Beschrijf de doelstellingen van het project (bv de wetenschappelijke vraagstelling of het wetenschappelijk en/of maatschappelijke belang)	Praktisch onderwijs ten behoeve van studenten diergeneeskunde, die zich trainen op het gebied van diagnostiek en diverse vaardigheden bij pluimvee.

3.2	Welke opbrengsten worden van dit project verwacht en hoe dragen deze bij aan het wetenschappelijke en/of maatschappelijke belang?	Mede door het praktisch onderwijs kunnen afgestudeerde dierenartsen zieke dieren goed behandelen, voorkomen dat dieren ziek worden, de gezondheid van dieren in de gaten houden en allerlei wettelijke, wetenschappelijke en maatschappelijke taken goed uitvoeren. De samenleving heeft goed opgeleide dierenartsen nodig om de gezondheid en het welzijn van dieren te bevorderen. Daarnaast hebben dierenartsen een belangrijke rol in de vroege opsporing van besmettelijke dierziekten, die een bedreiging kunnen vormen voor dieren en mensen. Ook wordt de taak van de dierenarts met betrekking tot volksgezondheid (zoönoses, antibioticaresistentie) en voedselveiligheid steeds belangrijker. Om al deze taken te kunnen uitoefenen is een goede training, deels met echte dieren, essentieel.
3.3	Welke diersoorten en geschatte aantallen zullen worden gebruikt?	In veel gevallen worden gezonde (volwassen) legkippen en soms 'hobbykippen' gebruikt die gedurende circa een jaar verblijven in de onderwijsstallen. Daarnaast wordt pluimvee dat gezond is, of een specifieke afwijking of aandoening heeft, van pluimveehouderijen meegenomen. Dit betreft vooral kippen, zoals legkippen, vleeskuikens of vleeskuikenouderdieren van verschillende leeftijden. In een incidenteel geval zullen eenden, kalkoenen of sierpluimvee worden ingezet. In totaal zullen circa 1310 keer per jaar dieren voor onderwijs worden ingezet. Waar mogelijk wordt een deel van deze dieren meerdere malen ingezet. Hierdoor is het aantal dieren dat daadwerkelijk moet worden verkregen jaarlijks maximaal 850 dieren (4200 over 5 jaar). Het aandeel kippen zal hiervan minimaal 765 en het aandeel overig pluimvee zal maximaal 85 dieren bedragen.
3.4	Wat zijn bij dit project de verwachte negatieve gevolgen voor het welzijn van de proefdieren?	Diverse onderdelen zijn niet prettig voor de dieren. Sommige dieren kunnen pijn of ongemak hebben, bijvoorbeeld als gevolg van de aandoening (bijv. kreupelheid, luchtwegproblemen) of als gevolg van het oefenen van een behandeling (bijv. het geven van een injectie). Daarnaast kan het gedurende een aantal uren in de onderwijsruimte staan voor stress zorgen. Daarom wordt na gegeven onderwijs altijd een rusttijd in acht genomen, waarin de dieren niet worden lastiggevallen. Die rusttijd verschilt per handeling en varieert van 1 tot 7 dagen.
3.5	Hoe worden de dierproeven in het project ingedeeld naar de verwachte ernst?	De meeste (46%) practica geven licht ongerief. Bij de practica waarbij dieren met een specifieke aandoening ingezet worden (54%) kan het ongerief maximaal matig zijn. Bij een groot deel van de practica (55%) worden de dieren gedood voor postmortaal onderzoek.
3.6	Wat is de bestemming van de dieren na afloop?	Dieren met een aandoening worden ingezet voor postmortaal onderwijs en gedood in het kader van het onderwijs. Bij overige practica worden de dieren meerdere malen ingezet en na circa een jaar, indien mogelijk, ingezet voor postmortaal onderwijs of gedood en afgevoerd. Waar dit mogelijk is worden, na het doden organen en weefsels verzameld ten behoeve van onderwijs of onderzoek binnen de faculteit Diergeneeskunde.

4 Drie V's

4.1	**Vervanging** Geef aan waarom het gebruik van dieren nodig is voor de beschreven doelstelling en waarom proefdiervrije	Studenten hebben toegang tot veel demonstratiemateriaal en leren en oefenen veel vaardigheden op namaakdieren en namaakorganen van dieren, maar moeten daarnaast een aantal keren met echte (levende en dode) dieren hebben geoefend. Dit als voorbereiding op het onderwijs in de kliniek, op pluimveebedrijven en tijdens externe stages (onderwijs dat niet direct wordt verzorgd door faculteitsmedewerkers), waar studenten met

alternatieven niet gebruikt kunnen worden.	werkelijke patiënten en hun eigenaren gaan werken. Waar vervanging van deze proefdieren mogelijk is, is dit in het verleden al gebeurd. Ook nu wordt nog steeds gezocht naar andere methoden en worden onder andere plastinaten gemaakt van organen of (delen) van dieren als demonstratiemateriaal.
4.2 **Vermindering** Leg uit hoe kan worden verzekerd dat een zo gering mogelijk aantal dieren wordt gebruikt.	Er worden zo min mogelijk dieren gebruikt, door ze meermalen opnieuw in te zetten waar mogelijk. Het aantal dieren kan niet verder verlaagd worden, omdat de dieren tussendoor voldoende rusttijd moeten krijgen.
4.3 **Verfijning** Verklaar de keuze voor de diersoort(en). Verklaar waarom de gekozen diermodel(len) de meest verfijnde zijn, gelet op de doelstellingen van het project.	Om studenten Diergeneeskunde, die een algemene bevoegdheid krijgen, specifieke vaardigheid in het werken met pluimvee aan te leren, kun je niet anders dan met pluimvee werken. Omdat studenten als dierenarts vooral met vleeskuikens, vleeskuikenouderdieren en legkippen te maken zullen krijgen worden deze het meest ingezet. Wanneer zich andere patiënten aandienen (bijvoorbeeld hobbykippen of ander pluimvee van een kinderboerderij of dieren van een kalkoenen of eendenhouderij) kunnen deze incidenteel ingezet worden, omdat die soms ook patiënt zijn. Zo sluit de opleiding het beste aan op de praktijk, wat de kwaliteit van hun toekomstige werk ten goede komt.
Vermeld welke algemene maatregelen genomen worden om de negatieve (schadelijke) gevolgen voor het welzijn van de proefdieren zo beperkt mogelijk te houden.	1. De onderwijskippen worden in groepen gehouden in een rustige omgeving die aansluit bij hun behoeften wat betreft management van klimaat, licht, strooisel en voer en watervoorziening. 2. Het welzijn en de gezondheid van de dieren wordt elke dag gecontroleerd. Hierdoor kunnen kwalen snel gezien worden en worden de dieren snel behandeld, of indien nodig, gedood. 3. Na een practicum krijgt alle dieren voldoende rust voordat ze opnieuw worden ingezet. 4. Pluimveepatiënten van bedrijven worden alleen vervoerd als dit niet teveel ongerief geeft.

5 In te vullen door de CCD

Publicatie datum	11 oktober 2016
Beoordeling achteraf	Nee
Andere opmerkingen	Geen